

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.06.2010, sp. zn. 25 Cdo 4670/2007, ECLI:CZ:NS:2010:25.CDO.4670.2007.1

Číslo: 46/2011

Právní věta: Účinek ustanovení § 113 obč. zák. se vztahuje na celou dobu, kdy osoba stížená duševní poruchou, jež ji činí k právním úkonům neschopnou, nemá zákonného zástupce, nejen na časový interval mezi právní mocí rozhodnutí o zbavení způsobilosti k právním úkonům a právní mocí rozhodnutí o ustanovení opatrovníka; zastoupení této osoby ve sporu advokátem na základě plné moci podmínku zákonného zastoupení nenaplňuje.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.06.2010

Spisová značka: 25 Cdo 4670/2007

Číslo rozhodnutí: 46

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Opatrovník, Promlčení, Ztížení společenského uplatnění

Předpisy: 2 obč. zák.
předpisu č. 142/1994Sb.

§ 106 obč. zák.

§ 113 obč. zák.

§ 421a obč. zák.

§ 444 odst. 1

§ 7 odst. 3 předpisu č. 36/1965Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se po změně a rozšíření žaloby domáhal po žalované nemocnici náhrady škody na zdraví sestávající z náhrady bolestného ve výši 648 000 Kč, náhrady za ztížení společenského uplatnění ve výši 17 940 000 Kč, náhrady nákladů spojených s léčením ve výši 28 524 Kč a náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti v kapitalizované výši 386 703 Kč a renty ve výši 6025 Kč měsíčně od 15. 6. 2006 do budoucna (vše s příslušenstvím). Žalobu odůvodnil tím, že se dne 9. 3. 1999 na oddělení ORL u žalované podrobil v celkové anestezii operaci nosní přepážky, po jejímž ukončení byl přeložen na jednotku standardní péče, kde byl ve 14.27 hod. nalezen v bezvědomí se zástavou vitálních funkcí, v důsledku čehož došlo k poškození mozku a k plné invaliditě.

O k r e s n í s o u d ve Frýdku-Místku rozsudkem ze dne 1. 6. 2006, ve spojení s opravným usnesením ze dne 19. 10. 2006, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 1 070 597 Kč s 2% úrokem z prodlení z částky 840 000 Kč od 1. 5. 2004 do 30. 4. 2005, 9% úrokem z prodlení z částky 840 000 Kč od 1. 5. 2005 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní

bankou zvýšené o 7% bodů, a vždy takto stanovené znovu k prvnímu dni dalšího pololetí do zaplacení, a 9% úrokem z prodlení z částky 140 597 Kč od 1. 6. 2006 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní bankou zvýšené o 7% bodů, a vždy takto stanovené znovu k prvnímu dni dalšího pololetí do zaplacení, a částku 6025 Kč měsíčně od 1. 6. 2006, zamítl žalobu ohledně 17 932 630 Kč s 9% úrokem z prodlení z částky 246 106 Kč od 1. 6. 2006, zastavil řízení ohledně 25 992 000 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že žalobce byl dne 9. 3. 1999 přijat na oddělení ORL u žalované k operaci nosní přepážky a zevního nosu a byl poučen o způsobu operace, možnosti nejistého výsledku, což stvrdil svým podpisem, dále byl v rámci předoperační přípravy řádně vyšetřen. Po bezproblémovém zákroku byl do obnovení ochranných reflexů a stabilizace základních životních funkcí umístěn v předsálí operačního sálu pod dozorem sestry, poté byl ve 14.15 hod. přijat na jednotku standardní péče s doporučením sledování vitálních funkcí v patnáctiminutových intervalech po dobu dvou hodin; ve 14.27 hod. byl nalezen v bezvědomí se zástavou vitálních funkcí, lékař do tří minut provedl resuscitaci, avšak u žalobce došlo k trvalému poškození mozku. Jeho zdravotní stav se ustálil v roce 2000, žalobce je nyní plně invalidní, částečně ochrnutý na všechny končetiny, má snížený intelekt do hlubšího podprůměru, poruchy paměti a artikulace, je vyřazen z aktivního života rodinného, veřejného, sportovního a z možnosti zaměstnání. Před poškozením zdraví byl veden na úřadu práce s kvalifikací autoopraváře. Podle znaleckých posudků zaměstnanci žalované poskytli žalobci léčebnou péči plně v souladu s aktuálními poznatky lékařské vědy, a za nejpravděpodobnější příčinu zástavy dechu žalobce tak byl označen přetrvávající nebo obnovený účinek léku použitého při anestezii - Sufentanilu; jeho hladina v krvi však nebyla žalovanou zkoumána. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že byť zaměstnanci žalované nijak nepochybili, je odpovědnost žalované za škodu na zdraví žalobce dána podle § 421a obč. zák., neboť k poškození mozku došlo v příčinné souvislosti s okolnostmi majícími původ v povaze látky použité při anestezii žalobce. Při určení náhrady za bolest a ztížení společenského uplatnění vycházel soud prvního stupně ze základního bodového ohodnocení stanoveného podle vyhlášky č. 32/1965 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění (dále též „vyhláška“), náhradu za ztížení společenského uplatnění v rozsahu 1650 bodů zvýšil postupem podle § 7 odst. 3 vyhlášky na dvacetinásobek (celkem tedy 930 000 Kč) s odůvodněním, že život žalobce se v pouhých 20 letech ve všech oblastech (osobní, profesní, sportovní, společenské) nevratně změnil. V rozsahu 8 010 000 Kč náhrady za ztížení společenského uplatnění soud shledal žalobu nedůvodnou. Soud prvního stupně přiznal žalobci rovněž náhradu za ztrátu na výdělků za období od 3. 5. 2004 do 31. 5. 2006 ve výši celkem 140 597 Kč a měsíční rentu 6025 Kč od 1. 6. 2006. Jelikož se zdravotní stav žalobce ustálil již v roce 2000, jsou s ohledem na § 106 odst. 1 obč. zák. veškeré další nároky na náhradu za ztížení společenského uplatnění (9 000 000 Kč, o něž byla žaloba rozšířena teprve v průběhu řízení), bolestného (648 000 Kč), nákladů spojených s léčením (28 524 Kč) a ztrátu na výdělků od 1. 1. 2002 do 2. 5. 2004 (246 106 Kč) promlčeny; podle soudu prvního stupně nelze v daném případě aplikovat ustanovení § 113 obč. zák., neboť žalobce není osobou omezenou ve způsobilosti k právním úkonům a navíc je od samého počátku zastoupen advokátem na základě plné moci.

K odvolání obou účastníků K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 24. 4. 2007, ve spojení s opravnými usneseními ze dne 3. 5. 2007, a ze dne 18. 9. 2007, rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku ohledně 1 070 597 Kč s příslušenstvím změnil jen tak, že ohledně úroků z částky 790 500 Kč od 1. 5. 2004 do zaplacení žalobu zamítl, jinak jej potvrdil, potvrdil jej i ve výroku o povinnosti žalované platit žalobci měsíční rentu ve výši 6025 Kč od 1. 6. 2006, v zamítavém výroku jej změnil tak, že uložil žalované povinnost zaplatit žalobci z titulu ztížení společenského uplatnění 1 545 000 Kč s úrokem z prodlení z částky 2 425 500 Kč ve výši repo sazby stanovené ke 4. dni následujícího po právní moci rozsudku Českou národní bankou zvýšené o 7% bodů a vždy takto stanovené znovu k 1. dni dalšího pololetí do zaplacení, jinak jej potvrdil, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci na náhradě za ztrátu na výdělků za dobu od 1. 8. 2004 do 30. 4. 2007 částku 7012 Kč s úrokem z prodlení od 2. 9. 2006 ve výši repo sazby stanovené k 1. dni následujícího po právní moci rozsudku Českou národní bankou zvýšené o 7 procentních bodů, a vždy takto stanovené znovu k 1.

dni dalšího pololetí do zaplacení, a platit žalobci měsíčně dalších 158 Kč od 1. 5. 2007, ohledně 15 874 Kč a 436 Kč měsíčně od 1. 5. 2007 žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Ztotožnil se se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně i s jeho závěry, že příčinou zástavy dechu u žalobce byl přetrvávající či obnovený účinek Sufentanilu, jiné příčiny poškození zdraví nebyly zjištěny a žalovaná odpovídá žalobci podle § 421a obč. zák. Podle odvolacího soudu je dána rovněž odpovědnost žalované podle § 415 obč. zák., neboť zaměstnanci žalované nevyvinuli ve smyslu § 55 odst. 2 písm. a) zákona č. 50/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, náležitou činnost, aby zabránili vzniku škody na zdraví žalobce, bez ohledu na skutečnost, že sledování žalobce po operaci se odehrávalo na běžné úrovni klinického sledování jeho základních životních funkcí; tato běžná úroveň byla v konkrétním případě nedostatečná, když žalovaná nevyvinula takovou péči, která by byla schopna zabránit trvalým zdravotním následkům žalobci. Shodně se soudem prvního stupně dovodil částečné promlčení uplatněných nároků, jestliže - bez ohledu na to, zda žalobci byl či nebyl ustanoven opatrovník - jej od počátku zastupoval advokát a jestliže k ustálení zdravotního stavu došlo v červnu roku 2000; shodně též posoudil případ žalobce jako mimořádného zřetele hodný ve smyslu § 7 vyhlášky č. 32/1965 Sb., ovšem za přiměřené považoval zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění o padesátinásobek (žalobce přišel do nemocnice jako zcela zdravý člověk a odešel jako osoba neschopná žít standardním životem s výrazným omezením ve všech jeho sférách), tj. o dalších 1 545 000 Kč. Během odvolacího řízení rozšířil žalobce žalobu u náhrady za ztrátu na výdělku od 1. 4. 1999 do 31. 8. 2006 o dalších 19 580 Kč, od 1. 9. 2006 do 30. 4. 2007 o dalších 3256 Kč a od května 2007 o 374 Kč měsíčně; s ohledem na částečné promlčení přiznal odvolací soud za dobu od 31. 5. 2006 do 30. 4. 2007 dluh na rentě ve výši 7012 Kč a měsíční rentu 158 Kč od 1. 5. 2007, ve zbytku žalobu částečně pro promlčení a částečně pro nedůvodnost zamítl. Podle odvolacího soudu pak soud prvního stupně přiznal nesprávně úroky z prodlení ze zvýšené, nikoliv základní, náhrady za ztížení společenského uplatnění, proto žalobu částečně zamítl.

Proti výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen výrok rozsudku soudu prvního stupně o zamítnutí žaloby ohledně 16 387 630 Kč s příslušenstvím, podal žalobce dovolání. Nesouhlasí se závěrem soudů obou stupňů o částečném promlčení uplatněných nároků, o počátku běhu subjektivní promlčecí doby k 1. 1. 2002 podle § 106 odst. 1 obč. zák. a s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2001, sp. zn. [20 Cdo 2701/99](#), a nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. [III. ÚS 428/04](#), ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. [Pl. ÚS 33/97](#), a ze dne 6. 9. 2005, sp. zn. [I. ÚS 643/04](#), namítá, že jelikož není způsobilý před soudem samostatně jednat, měl být zastoupen opatrovníkem ustanoveným soudem; zastoupení žalobce advokátem na základě plné moci však nemůže nedostatek zastoupení zhojit, jak nesprávně soudy uvedly, neboť žalobce není schopen ani udělit advokátovi pokyn, to může pouze jeho opatrovník; proto je třeba užít § 113 obč. zák. Soudy si nezjistily rozsah zastoupení, které bylo totiž zpočátku omezeno toliko na uplatnění náhrady za ztížení společenského uplatnění, až plnou mocí ze dne 18. 3. 2004 došlo k rozšíření na ostatní nároky. Navíc se žalobce o jednotlivých nárocích vyplývajících z poškození zdraví dozvídal v různých časech, což soudy obou stupňů vůbec nezjišťovaly a mechanicky vzaly za počátek běhu promlčecí doby datum 1. 1. 2002 jako ustálení jeho zdravotního stavu po stránce neurologické; v této souvislosti dovolatel odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27. 9. 1974, sp. zn. [2 Cz 19/74](#), publikovaný pod č. 38 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1975, rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2005, sp. zn. [25 Cdo 857/2003](#), ze dne 27. 7. 2005, sp. zn. [25 Cdo 333/2005](#), a ze dne 15. 7. 2003, sp. zn. [21 Cdo 642/2003](#), a tvrdí, že konkrétně o nákladech vynaložených na léčení se dozvěděl od matky koncem roku 2003, když do té doby předpokládal, že tyto náklady hradila zdravotní pojišťovna, podáním ze dne 12. 4. 2004 proto jeho advokát rozšířil žalobu o nárok na jejich náhradu; o ztrátě na výdělku získal vědomost poté, co se jeho matce podařilo získat potvrzení o průměrném výdělku v profesi od tří potenciálních zaměstnavatelů (z 2. 5. 2005, 9. 8. 2005 a 6. 9. 2005) a zprávu úřadu práce ze dne 11. 5. 2006, podáními z 1. 5. 2006, 9. 8. 2006 a 11. 4. 2007 proto jeho advokát rozšířil žalobu o nárok na náhradu ztráty na výdělku; o ztížení společenského uplatnění se dozvěděl až 28. 8. 2003, kdy mu byl doručen závěr znalce o stabilizaci zdravotního stavu, takže část jeho náhrady

uplatněná podáním ze dne 16. 8. 2004 nemůže být promlčena; až počátek roku 2003 znamenal trvalou a ustálenou změnu jeho společenského uplatnění, jak vyplývá z jeho zdravotního stavu, takže je rovněž nesprávné užití vyhlášky č. 32/1965 Sb., namísto vyhlášky č. 440/2001 Sb. Žalobce má dále za to, že přiznaná náhrada za ztížení jeho společenského uplatnění ve výši 2 475 000 Kč na 56 let jeho předpokládaného života je nepřiměřeně nízká i vzhledem ke skutečnosti, že až do konce života je těžce zdravotně postižen, nebylo tedy respektováno ústavní pravidlo proporcionality (náleží Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. [III. ÚS 350/03](#)). Ze všech uvedených důvodů navrhuje, aby dovolací soud zrušil v napadeném rozsahu rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Proti výrokům rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, kterými bylo rozhodnuto o platební povinnosti žalované, podala žalovaná nemocnice dovolání. Namítá, že odvolací soud vzal v úvahu skutečnost, která z provedených důkazů nevyplývá ani jinak nevyšla najevo, a to tím, že změnil nejpodstatnější skutkový závěr soudu prvního stupně a označil za příčinu poškození zdraví žalobce působení Sufentanilu, ačkoliv z žádného znaleckého posudku tento skutkový závěr nelze jednoznačně dovodit; ani u tří ostatních možných příčin zástavy dechu (reflexní uzávěr hrtanu, náhlá zhoubná porucha srdečního rytmu či neurologická porucha s nevyjasněnou anamnézou) u žalobce nebylo objektivně zjištěno nic, co by je odůvodňovalo. V této souvislosti odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 1990, sp. zn. [1 Cz 59/90](#), publikovaný pod č. 21 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1992, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. [25 Cdo 508/2005](#), a usnesení téhož soudu ze dne 25. 1. 2006, sp. zn. [25 Cdo 2305/2004](#), a má za to, že není možné aplikovat § 421a obč. zák. a uznat žalovanou odpovědnou za škodu na zdraví žalobce, jestliže nebyla zjištěna jednoznačná příčina poškození jeho zdraví ani vyloučeny tři ostatní možné příčiny. Nesouhlasí též se závěrem o porušení prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák. a povinnosti podle § 55 odst. 2 písm. a) zákona č. 20/1966 Sb., aniž by odvolací soud uvedl, jak má tato preventivní povinnost vypadat, a aniž by z jakéhokoliv provedeného důkazu vyplývalo, že by žalovaná nepostupovala v souladu se současnými dostupnými poznatky lékařské vědy; pro závěr o porušení povinnosti předcházet škodám ve smyslu § 415 obč. zák. musí být konkrétní okolnosti, které by odůvodňovaly jiný postup při pooperační péči o žalobce než ten, který zvolila žalovaná (jak vyplývá např. z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. [25 Cdo 1400/2000](#)) a který považují za správný též znalci a ostatně i soudy obou stupňů. Žalovaná namítá, že soudy se vůbec nezabývaly otázkou případného spoluzavinění žalobce podle § 441 obč. zák. (neinformoval je totiž o občasných ranních křečích), ani otázkou snížení náhrady škody podle § 450 obč. zák. Zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění na nepřiměřený padesátinásobek je v rozporu jak s platnou právní úpravou, tak s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu (usnesení ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. [25 Cdo 2883/2004](#)) i principem předvídatelnosti soudního rozhodování a zásadou rovnosti subjektů (náleží Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. [III. ÚS 350/03](#)). Podle žalované jí odvolací soud (na rozdíl od soudu prvního stupně) nesprávně uložil povinnost zaplatit žalobci na náhradě za ztížení společenského uplatnění 60 000 Kč, ačkoliv tuto sumu mu vyplatila již před podáním žaloby, dále jí retroaktivně uložil platit úroky z prodlení i podle nařízení vlády č. 163/2005 Sb., ačkoliv je podle odvolacího soudu žalovaná v prodlení se zaplacením 49 500 Kč již od 1. 5. 2004, a konečně jí nesprávně uložil platit úroky z prodlení z celé částky ve výši 7012 Kč (ztráta na výdělku) od 2. 9. 2006, ačkoliv se tato suma skládá z dílčích částek, na které vznikl podle odvolacího soudu žalobci nárok až po tomto datu. Žalovaná proto navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání žalované uvedl, že odvolací soud vycházel ze stejného skutkového stavu jako soud prvního stupně, veškeré dovolací důvody žalovaná ničím neprokazuje, pouze opakuje svá stanoviska, se kterými se soudy obou stupňů vypořádaly, a polemizuje s jejich skutkovými závěry. Navrhuje proto, aby bylo dovolání žalované jako zjevně bezdůvodné odmítnuto.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání žalobce namítla, že žalobce je osobou plně způsobilou k právním úkonům, která svému zástupci udělila plnou moc k uplatnění práva na náhradu škody, a bylo především na něm, aby jako osoba znalá práva chránil a prosazoval zájmy svého klienta a uplatňoval

nároky řádně a včas, což je věcí odpovědnostního vztahu mezi klientem a advokátem; navíc tvrzení žalobce, že plná moc z 30. 7. 2001 opravňovala advokáta pouze k zastupování ve věci náhrady za ztížení společenského uplatnění, nikoliv celkové náhrady škody na zdraví, je nepřipustnou novotou. Stejně účelová jsou tvrzení o okamžicích, kdy se žalobce dozvěděl o jednotlivých dílčích nárocích na náhradu škody na zdraví. Jelikož je rozhodující okamžik ustálení zdravotního stavu poškozeného, k čemuž u žalobce došlo již v roce 2000, odvolací soud správně na daný případ aplikoval vyhlášku č. 32/1965 Sb.

Nejvyšší soud dovolání zčásti odmítl a zamítl a zčásti zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc ve zrušeném rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání byla podána proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnými osobami (účastníky řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), při projednání a rozhodnutí věci postupoval podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009 – srov. bod 12, čl. II zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony) vzhledem k datu vydání napadeného rozhodnutí.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm. b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [písm. c)]. Podle odstavce 3 tohoto ustanovení rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Podle ustanovení § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. není dovolání podle odst. 1 přípustné ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20 000 Kč a v obchodních věcech 50 000 Kč; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

Jednotlivé složky práva na náhradu škody se projevují jako samostatné dílčí nároky odvíjející se od odlišného skutkového základu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 1969, sp. zn. [3 Cz 13/69](#), publikovaný pod č. 28 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1970). S touto jejich samostatností je nutné počítat i při rozhodování o přípustnosti dovolání. Žalovaná napadá dovoláním mimo jiné výrok rozsudku odvolacího soudu, jímž jí byla uložena povinnost zaplatit žalobci na náhradě ztráty na výdělnku od 31. 5. 2006 do 30. 4. 2007 částku 7012 Kč, a zpochybňuje i určení výše úroku z prodlení z této částky. Protože dovolání v tomto rozsahu směřuje proti výroku rozsudku o věci samé, kterým bylo rozhodnuto o samostatném peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč, aniž by bylo možno přihlížet ke stanovenému úroku z prodlení z této částky, je přípustnost dovolání vyloučena ustanovením § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. Nejvyšší soud proto dovolání žalované v tomto rozsahu jako nepřipustné odmítl podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř.

Dovolání žalované ohledně 1.545.000,- Kč není důvodné, proto je v tomto rozsahu Nejvyšší soud ČR zamítl podle § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř.

Dovolatelce lze přisvědčit v námitce nesprávného použití přechodného ustanovení čl. II. nařízení vlády č. 163/2005 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku. Podle tohoto ustanovení výše úroků z prodlení se řídí nařízením vlády č. 142/1994 Sb., ve znění tohoto nařízení, nastalo-li prodlení s plněním peněžitého dluhu ode dne nabytí účinnosti tohoto nařízení. Výše úroků z prodlení, k němuž došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto nařízení, se řídí dosavadními právními předpisy. Pro

stanovení úroků z prodlení ze základního bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění (49 500 Kč) i ztráty na výdělníku (140 597 Kč) je tedy rozhodující, že prodlení nastalo před účinností nařízení vlády č. 163/2005 Sb. a výše úroku z prodlení se řídí nařízením vlády č. 142/1994 Sb. ve znění účinném do 27. 4. 2005.

Z těchto důvodů dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu podle § 243b odst. 2, věta za středníkem, o. s. ř., pokud jím bylo rozhodnuto o povinnosti žalované zaplatit 2% úrok z prodlení z částky 49 500 Kč od 1. 5. 2004 do 30. 4. 2005, 9% úrok z prodlení z částky 49 500 Kč od 1. 5. 2005 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní bankou zvýšené o 7% bodů, a vždy takto stanovené znovu k prvnímu dni dalšího pololetí do zaplacení, a 9% úrok z prodlení z částky 140 597 Kč od 1. 6. 2006 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní bankou zvýšené o 7% bodů; vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl rozsudek zrušen, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil v uvedeném rozsahu i jeho rozsudek a věc vrátil Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).

Protože ve zbývajícím rozsahu dovolání žalované směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný, Nejvyšší soud je podle § 243b odst. 5, věty první, a § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl.

Dovolací soud shledal přípustným dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen ohledně částky 16 387 630 Kč, podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a to pro posouzení námitky promlčení.

Podle § 106 odst. 1 obč. zák. právo na náhradu škody se promlčí za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. Podle odst. 2 tohoto ustanovení se nejpozději právo na náhradu škody promlčí za tři roky, a jde-li o škodu způsobenou úmyslně, za deset let ode dne, kdy došlo k události, z níž škoda vznikla; to neplatí, jde-li o škodu na zdraví.

Podle § 113 obč. zák. jde-li o práva osob, které musí mít zákonného zástupce, nebo o práva proti těmto osobám, promlčení nepočne, dokud jim zástupce není ustanoven. Již započaté promlčení probíhá dále, avšak neskončí, dokud neuplyne rok po tom, kdy těmto osobám bude zákonný zástupce ustanoven nebo kdy překážka jinak pomine.

Citované ustanovení je jednou z výjimek pravidelného běhu promlčecích dob, resp. modifikací jejich běhu tak, aby u práv osob, které nejsou schopny samy uplatňovat svá práva a mohou tak činit pouze prostřednictvím zákonného zástupce, nedošlo k újmě v důsledku běhu promlčecích dob právě po období, kdy zákonného zástupce nemají. Zákonným zástupcem ve smyslu tohoto ustanovení je i osoba vykonávající právní úkony za osobu, která byla zbavena způsobilosti k právním úkonům rozhodnutím soudu podle § 10 odst. 1 obč. zák. (osoba, která pro duševní chorobu, která není jen přechodná, není vůbec schopna činit právní úkony); v takovém případě je zákonným zástupcem soudem ustanovený opatrovník (§ 27 odst. 2 obč. zák.). Rozhodnutí soudu o zbavení způsobilosti k právním úkonům má konstitutivní účinky, to znamená, že se jím mění právní postavení fyzické osoby tak, že pozbývá ex nunc schopnost vlastními právními úkony nabývat práv a povinností; nezjišťuje (nedeklaruje) se tedy již existující právní stav, nýbrž se rozhodnutím zakládá, popřípadě mění, proto nelze ve výroku rozhodnutí o způsobilosti k právním úkonům vyslovit zbavení nebo omezení způsobilosti k právním úkonům se zpětnou účinností. Přitom ovšem nepochybně již před vydáním takového rozhodnutí nachází se postižený po určitou dobu ve stavu, kdy sice ještě nebyl zbaven způsobilosti k právním úkonům, avšak jedná v duševní poruše, jež ho činí k právním úkonům neschopným, s čímž spojuje ustanovení § 38 odst. 2 obč. zák. absolutní neplatnost právního úkonu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 12. 1975, sp. zn. 3 Cz 106/1975, publikovaný pod č. 14 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1977). Nemá-li v této době zákonného zástupce, uplatní se ustanovení § 113 obč. zák., které nelze omezit toliko na interval mezi právní mocí rozhodnutí o zbavení způsobilosti k právním úkonům a právní mocí rozhodnutí o ustanovení opatrovníka, nýbrž je jím v daném případě pokryto i období předchozí, tj. doba, kdy v důsledku duševní poruchy, která není jen dočasná, vyvstala potřeba zákonného zastoupení. Současně platí, že zastoupení poškozeného advokátem na základě plné moci podmínku zákonného zastoupení ve sporu

ve smyslu § 113 obč. zák. nenaplnuje.

V posuzované věci se žalobce v důsledku poškození mozku po operaci dne 9. 3. 1999 stal osobou se středně těžkou demencí, která není schopna činit právní úkony a uvědomovat si důsledky svého jednání, přičemž jde o poruchu trvalého rázu bez naděje zlepšení do budoucna; tímto okamžikem tedy žalobce fakticky ztratil způsobilost činit platně právní úkony. Způsobilosti k právním úkonům byl zbaven rozsudkem Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 18. 3. 2008, s právní mocí k témuž dni, a usnesením téhož soudu ze dne 5. 6. 2008, které nabylo právní moci dne 2. 7. 2008, mu byla opatrovníkem ustanovena jeho matka. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně považoval za počátek subjektivní promlčecí doby červen roku 2000, kdy u žalobce došlo k ustálení zdravotního stavu, a jelikož částečný nárok na náhradu za bolest, ztížení společenského uplatnění a nákladů vynaložených na léčení uplatnil postupně až v roce 2004, dovodil částečné promlčení uplatněných nároků, jestliže - bez ohledu na to, zda žalobci byl či nebyl ustanoven opatrovník - jej od počátku zastupoval advokát. Je tedy zřejmé, že takový výklad není správný, neboť vzhledem k tomu, že i v době od 9. 3. 1999 do 2. 7. 2008 byl žalobce osobou, která musí mít zákonného zástupce ve smyslu § 113 obč. zák., nemohla promlčecí doba uvedených nároků počít běžet.

Závěr odvolacího soudu o promlčení části nároku na náhradu škody tedy není správný. Dovolání je tak z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř. důvodné, nicméně vzhledem k výše uvedeným závěrům o věcné neopodstatněnosti nároku na zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění nad rámec částky 2 535 000 Kč se neuplatní důvod ke zrušení v rozsahu této částky. Dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu zrušil podle § 243b odst. 2, věta za středníkem, o. s. ř., jen pokud jím bylo rozhodnuto o žalobě na zaplacení částek 648 000 Kč na náhradě za bolest, 28 524 Kč na náhradě nákladů léčení a 246 106 Kč na ztrátě na výdělků a v závislých výrocích o náhradě nákladů řízení; vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl rozsudek zrušen, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil v uvedeném rozsahu i jeho rozsudek a věc vrátil Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).